

534

DISPUTATIO ACADEMICA

De

VOLUNTATE

SIGNI ET BENEPLACITI, RESPECTU DEI,

Quam

DEO OPT. MAX. ANNUENTE

&

Permissu Amplissima & Spectatissima Facultatis Philosophicae

In illustri Salana

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Amplissimi atq; Excellentissimi

DN. JOH. CHRISTOPHORI

Hundeshausen / Logicae atque Philosophiae Primae P. P. longè celeberrimi,

Dn. Patroni, Fautoris atq; Praeceptoris sui maxime colendi,

Publico Φιλοσοφῶντων Examine sub jicit

CHRISTIANUS ADAMUS PAVONARIUS,

Eimpeccensis Saxo.

Ad diem Julii

In Acroaterio Philosophico

H. L. Q. C.

a. LVI. 14.

Typis SAMUELIS ADOLPHI MÜLLERI,

Anno MDCCLXIX.

l. diss. A
14

VIRIS

*Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimis,
Prudentissimis*

DNN.

CONSULIBUS,

Civitatis Eimbeccenfis gravis-
simis, reliquisque ordinis Sena-
torii ibidem Spectatissimis,

*Dominis Patronis, Mæcenatibus & Studiorum
suorum Promotoribus, omni observantia
& honoris cultu atatem suspiciendis,
colendis,*

Hanc Disputationem, ceu Studiorum
suorum primitias,

eâ, qua par est, submissione

offert

dicat

dedicat

Christianus Adamus Pavonarius.

I. N. J.

§. 1.

Sciendum est, quod Voluntas Dei variis modis distinguatur, non quidem secundum se, sed ex parte objectorum & circumstantiarum. Quo de Petrus Lombardus Lib. 1. distinct. XLV. p. 214. & 315. ita loquitur: *Hic non est praterendum nobis, quod Sacra Scriptura de Voluntate Dei variis modis loqui consuevit: Et tamen non est Dei voluntas diversa, sed locutio diversa est de voluntate, quia nomine voluntatis diuersa accipit. Nam voluntas DEI verè ac propriè dicitur, quæ in ipso est, & ipsius essentia est, & hæc una est, nec multiplicitem recipit, nec mutabilitatem &c.* Martinus Becanus in Theol. Schol. parte 1. Tr. 1. cap. XI. qu. 1. p. 104. his utitur verbis: *Supra dixi, Scientiam Dei secundum se unicum esse, licet ex parte objecti varia sit. Idem nunc dico de Voluntate DEI. Una est secundum se: multiplex ex parte objecti, & circumstantiarum. Dividitur autem his modis. Primò à Scholasticis, in voluntatem signi & beneplaciti. Secundo ab iisdem, in voluntatem absolutam & conditionatam. Tertio à Damasceno, in voluntatem antecedentem & consequentem. Quarto, ab Augustino, in voluntatem efficacem & inefficacem. Quinto, à Calvinistis, in voluntatem reuelatam & arcanam. Alia alii adhuc addunt distinctionum genera, vid. Gerh. exeg. L. 2. de nat. Dei & attrib. div. num. 267. & seqq. Et Meisn. anthrop. d. 12. q. 1. th. 1. & seqq.* Nobis jam, missis cæteris, cum voluntate signi & beneplaciti res est.

§. 2. Hac distinctione & Scholastici & Calviniani utuntur, sed sensu diverso. Inter Scholasticos proponit eam

A

Thomae

Thomas Aquinas parte 1. summa quest. 19. art. 11. exponitque in corp. art. ita: *Voluntas proprie de Deo dicitur. Et ideo in Deo distinguitur voluntas proprie, & metaphoricè dicta. Voluntas enim proprie dicta, vocatur voluntas beneplaciti. Voluntas autem metaphoricè dicta est voluntas signi, eo quod ipsum signum voluntas dicitur. Vid. idem Thomas in sentent. distinct. XLV. quest. IV. Col. 2. p. 140. Magister Durandus de Sancto Portiano l. 7. dist. XLVI. quest. III. fol. CXXXII. ita describit: Voluntas, inquit, beneplaciti est voluntas proprie dicta: vel actus suus volendi, quo aliquid sibi placet: sed voluntas signi dicitur metaphoricè voluntas DEI: eo modo, quo signum nominatur metaphoricè nomine rei, cuius est signum: ut imago Herculis, vocatur Hercules. Gregorius de Valentia Tom. 1. disp. 1. gener. quest. 19. Punct. 2. col. 400. ita explicat: Voluntas beneplaciti, ait, appellatur ipsa inclinatio seu propensio DEI in objectum à se cognitum, que inclinatio proprie divina voluntas nominatur, ut patet ex ratione vocabuli. Voluntas autem signi vocatur id, quod solet esse apud nos signum voluntatis erga aliquid, quod idcirco ex ratione quidem sua solet esse, aut certe potest esse, signum voluntatis etiam divine. Quamobrem hæc divisio divine voluntatis, non est univoci in univocata, sed analogi in analogata. Nam de signo divine voluntatis non dicitur voluntatis nomen nisi metaphoricè, & analogicè &c. Denique Guilielmus Estius Tomo 1. Comment. in IV. libr. sent. libr. I. dist. XIV. §. 7. p. 219. hoc modo declarat: Dicitur, inquit, voluntas beneplaciti in Deo, qua vult aliquid proprie loquendo &c. Voluntas autem signi dicitur temporarium aliquod signum voluntatis, id est, res aliqua vel actio, que voluntatis signum esse solet. Hæc illi.*

§. 3. Ex quibus patet, Scholasticos voluntatem beneplaciti vocare internum aliquem actum, sive consilium Dei; voluntatem signi verò verbum aut actum aliquem temporarium, quo interiore æternum actum seu consilium hominibus manifestat. Hanc signi voluntatem faciunt quintuplicem, & recensetur à Gregorio de Val. *Dato loco*, & Francisco Svarezio super primam Thomæ l. 3. de attrib. div. c. 8. p. 148. (1.) Præceptum. (2.) Prohibitio. (3.) Consilium. (4.) Permissio.

Permissio [Quæ tamen an rectè dicatur voluntas signi, in conflictu, si opus fuerit, videbimus: consule interim si lubet, Scheiblerum lib. II. Metaph. Cap. III. punct. II. pag. XXVIII.]
(5.) Operatio. Si igitur Deus vel præcipit, vel prohibet &c. Suam nobis assignat voluntatem, atque beneplacitum.

§. 4. Hæc Scholasticorum de distinctione voluntatis divinæ in voluntatem beneplaciti & signi mens est. Quam etiam B. Lutherus Tom. 6. Vitæ. pag. 98. in comm. cap. 6. Gen. approbat: Nos (inquit) in N. T. habemus Baptismum, Cœnam Domini, absolutionem & Ministerium Verbi, hæc sunt, ut Scholastici vocarunt, voluntas signi, in quæ intuei dum est, cum Dei voluntatem scire volumus: alia est voluntas beneplaciti, substantialis Dei voluntas, seu nuda ipsius majestas, quæ est Deus, ab hac removendi sunt oculi. Calvinianos quod attinet, abite eos videmus in sententiam ab hac Scholasticorum sententia remotam. Plurimi abutuntur hac distinctione, eamque in alienam significationem detorquent, hanc scilicet, circa unum & idem objectum Deum voluntate beneplaciti velle, quod voluntate signi nolit, v. gr. Voluntate beneplaciti velle mortem & damnationem plurimorum, quam nolit voluntate signi, & contra velit voluntate signi, quod nolit, voluntate beneplaciti. Vel, Voluntatem signi esse, quando DEUS exterius aliquid patefacit, & velle se dicit, imò jubet etiam, quod tamen nequaquam seriò vult, quia de eo intus in arcano consilio suo longè aliud decretum habet. Voluntatem verò beneplaciti, quando arcano quodam, absoluto, omnesque causas antegresso decreto aliquid vult, si vel maximè exterius significet, se id non velle. Quod hæc illorum mens sit, patet ex ipsorum verbis, quæ ex Calvino, Beza, Zanchio, Rennechero, Thyrio, Piscatore, Pareo, Bucano, & aliis annotarunt cum Nostrates, B. D. Gerhardus part. 1. disp. Theol. de gloria Dei disp. 6. Sigvardus in admonit. de Irenico Paræi p. 433. seqq. D. Jacob. Martin. disp. 10. Coll. novi Anti-Calv. §. 7. D. Meisnerus part. 1. probe Calvinist. cap. 1. p. 77. seqq. & part. 2. probe cap. 5. pag. 488. Dnn. Theologi Hasso-Darmstadini in der gründlichen Ausführung cap. 2. pag.

A 3

2. pag.

2. pag. 66. seqq. Tum Remonstrantes seu Arminiani in Actis
Synodalibus ad Artic. 3. p. 11. 12. 13. 14. Ibid. p. 38. 39. 41. 42. seqq.

§. 5. Verùm hæc explicatio Calvinianorum purum,
putum commentum est. Ut enim nihil de eo dicam, quod Lo-
ca illa SCRIPTURÆ (qualia reperire est *Ezech. XXXIII. II. &*
II. Petr. III. 9.) quæ de volûtate signi Calviniani interpretâtur,
omnino importent, Deum serio velle ipsum, quod verbis ibi
expressum est; de quibus Theologos videas, cum hæc nihil ad
nos: Cuius facilè patet, hanc Calvinianorum sententiam,
statuere in DEO duas voluntates contradictorias aut contra-
rias. Quid? quod non difficile sit, hunc in modum procede-
re, talemque instituere discursum. Voluntas divina signi, si-
ve, ut apertiùs loquar, signum voluntatis divinæ aut habet si-
gnatum, ad quod referatur, aut non: si non, etiam non est vo-
luntas signi; in hoc enim quidditas sive ratio formalis signi
consistit, ut habeat signatum, sive, ut potentiæ cognoscitivæ
aliquid repræsentet: Sin habet signatum, aut cum eo consen-
tit, aut minus: Si hoc, signum voluntatis divinæ falsum erit
& nullum; non enim cum suo signato consentit, sed significat
aliud, præter id, cuius dicitur esse signum, & non exprimit id,
quod intus est decretum, adeoque si DEUS tali falso signo
adversus homines utitur, impostor erit, nec melior multò,
quàm Judas olim, qui *ab osculo* (utor verbis præfulis Hippo-
nensis) *incipiebat bellum, & per pacis indicium pacis rumpebat*
Sacramentum. SIN illud, jam signatum nihil erit aliud,
quam ipsa Dei voluntas interna, utpote quæ per illud signum
fuit extra manifestata: Atqui si hoc, tunc falsissimum est, vel-
le quicquam DEUM beneplaciti voluntate, quod nolit
voluntate signi, aut contra. Hinc Svarez, hanc Scholastico-
rum distinctionem, qua Calviniani pessimè abutuntur, expo-
nens in Operibus super *I. Thomæ l. 3. de attr. div. c. 8. p. 148.*
rectè scribit: *Signum voluntatis metaphoricè dici voluntatem,*
semper tamen in Deo indicare aliquam veram voluntatem, aliàs
non esset verum signum, neque nomen voluntatis mereretur: si-
cut homo pictus, nisi verum hominem representaret, nec analogi-
cè homo dici posset. In his ergò signis attentè considerandum est,
quàm veram voluntatem in DEO indicent. §. 6.

§. 6. Præterea illud Calvinianorum commentum repugnat (a) divinæ Sapientiæ. Hæc non finit, Deum præcipere ea, quæ nolit. (B) DEI bonitati. Quomodo enim salvâ divinâ Bonitate summâ dici potest, Deum velle (*voluntate signi*) ut v. gr. homo pœnitentiam agat, atque amplectatur fidem sub æterna condemnationis pœnâ; & tamen non velle (*voluntate beneplaciti*) ut relipiscat & credat, sed potius, ut condemnetur.

§. 7. Ut ut verò clara hæc sunt atque perspicua, Calviniani tamen nondum acquiescunt, sed ogganniunt multa, ex quibus nos brevitate Studiosi, præcipua saltim videbimus.

§. 8. Synodus Dordrechtana pag. 738. secundum edit. Hanoviensem ad verba Servatoris Matth. XXIII. *Quoties volui aggregare liberos tuos*: commentatur: *Hæc verò Deitatis sue voluntas, per Prophetas explicata, non fuit voluntas beneplaciti, (NB.) alioqui fuissent omnes aggregati, sed fuit voluntas signi, qua DEUS, quid ab omnibus fieri vel omitti velit, declarat &c.* Verum, quis ignorat ex Metaphysicis, ex eo, quod quis finem non fuit assecutus, non licere colligere, eum finem non intendisse? Certè non valet consequentia ab intentione finis ad ejus executionem; nec à negatione consecutionis finis, ad negationem ejusdem intentionis. Decipitur ergò & decipit, quisquis argumentatur: Si DEUS (*voluntate beneplaciti*) seriò vellet atque intenderet omnium hominum salutem, utique & omnes salutem consequerentur. Et porro: Non omnes liberi Hierosolymitani sunt aggregati, Ergò ne intentio seu voluntas beneplaciti Christi fuit eosdem aggregandi. Audite, Calviniani, aliud. Franciscus Junius non factus fuit Politicus, sed Theologus, ergò pater ipsius non seriò voluit, ut Politicus fieret; id quod tamen toties in sua testatur vita?

§. 9. Sed audiamus porro Piscatorem, qui nescio quo agitatus Spiritu, in Resp. ad Apol. Bertii p. 145. *Absurdum, inquit, non est, Deum interdum loqui falsum, & nos teneri DEO id, quod falsum est, asserenti credere.* Et in resp. Apolog. ad Vorstium pag. 201. DEUM acculat boni doli & sanæ simulationis, ideo, quod vocet, quos tamen nolit venire. Sic quoque

A 3

que

que in Resp. ad amicam duplicat. Vorstii pag. 327. Non, ait, sequitur: Deus est sanctissimus & veracissimus, Er. non vult, interdum falsum pro vero amplectamur, quia Scriptura utrumque testatur, DEUM scilicet & Sanctissimum & veracissimum esse, & tamen voluisse, ut Abraham statueret eum velle, ut ipse mactaret filium, quod tamen falsum erat, quia revera hoc non voluit, quia impedivit. Huic exemplo, quod petitum est ex Gen. XXII. v. 2. & 21. Wendelinus addit aliud ex Exod. IX. ubi v. 11. DEUS per Moſen dicit ad Pharaonem: *Dimitte populum meum, ut serviant mihi*, & tamen v. 12. ait Moſes: *Obfirmavit Jehova cor Pharaonis, ut non auscultaret eis*. Quibuscum parum dissentire videtur Tvviſſus, quando in vindit. Gr. fol. 223. Non, inquit, pugnant ista: *Tui est officii, ut hoc facias, sed non est mei propositi per gratiam efficere, ut facias*.

§. 10. Sed respondemus Piscatori (α), quod ἀσθης sit & blasphemus, atque his suis blasphemis malo mendacii agitata Spiritu resistat Spiritui S., qui tot tantisque testatur testimoniis, DEUM nostrum non falsum, sed verum & summè veracem esse, non falsa sed vera loqui, non esse hypocritam, non simulatorem, non posse mentiri, non esse mutabilem, omnia ipsius opera esse in veritate, in ore ipsius non inventum dolum. *Confule Scripturam & Theologos passim.* (β) Rectè ratione magistrà ducimus Piscatorem nostrum per tres illas ab Autoribus bene tritas vias, & (1.) quidem per viam negationis. Nam falsum esse, sive falsum loqui, est defectus, E. à DEO removendus. Et velut Plinius (homo spissis gentilissimi tenebris involutus) lib. II. hist. natur. C. VII. in defectu peccat, quando DEO denegat omnipotentiam, ideo, quod non potest mentiri, sic noster peccare hic videtur in excessu, tribuendo DEO τὸ falsum loqui, sive (quæ nobis hic, quamvis alias nonnullis non soleant, idem) τὸ mentiri, quod tamen DEO non competit per suam Omnipotentiam, utpote quæ involvit τὸ fieri possibilea nullamque imperfectionem importantia, atque ita defectum, qualis est τὸ falsum loqui, sive mentiri, planè excludit. *Magna, inquit Augustus ille Ecclesie Præsul Augustinus, potentia est, DEUM non posse mentiri.*
Lib. XV.

Lib. XV. de C. D. c. 15. (2.) Per viam Eminentia. Veritas est quaedam perfectio, E. Deo tribuenda. (3.) Per viam Causali- tatis. DEUS est causa omnis veritatis cum fundamentalis, tum formalis, E. ipse quoque est verax, & non falsus. Vid. B. Gerh. *Isagog. 60. disputationum Tom. I. L. II. C. VI. §. 15.* Theol. Scholast. Becani *Tr. 1. §. 16.* Christophorum Scheiblerum *c. 1.* & alios. (γ) Quid? quod DEUS ipse per filium suum nobis præcipiat Matth. V. v. 37. Sermo vester sit NAINAI, OYOY, quicquid præter ea est, ex malo est. Si noster sermo talis esse debet, quantò magis DEI præcipientis? *Turpe est Doctori, si culpa redarguat ipsum.* (δ) Omnis dolus in & per se malus est, & (cū primis in salutis negotio) prohibitus, per accidēs autē fit & respectu alterius, quod ipsi quandoque cedat in bonum a- liquod utile; quæ tamen omnia in rigoroso iustitiæ divinae fo- ro bona & recta non sunt. *Est igitur præposterum studium & commentum divine veritatis equilibrium ad falsam humano- rum aucupiorum lancem exigere velle atque examinare.* Vid. *Disp. 1. Colleg. Anti-VVendel. Gerh. Animadvers. 1. §. 8.* (ε) Non disputatur præcisè, an Deus interdum extra salutis ne- gotium aliud videatur verbis præ se ferre, quàm decrevit. Sed an intra salutis negotium hoc faciat, id quod negatur. Quo de videas Theologos, B. Meisnerum *in Ανθρωπ. sacra dec. 2. disp. XII. quest. I. n. XXXII.* Brochmandum *System. Theol. Artic. 13. Cap. 2. XXIX. p. 242.* & alios. Nam ultimum hoc his non diducemus, ne committamus *μετάβασις εις άλλο γένος.* (ζ) Ad exemplum illud Abrahami bene respondet B. canus *in Theol. Scholast. p. 1. tr. 1. cap. XI. num. 3.* *Quando,* inquit, *DEUS præcepit Abrahamo, ut immolaret suum filium,* significabat quidem se velle, ut esset obediens & promptus ad im- molandum; non tamen ut ipsâ immolaret. Quo cum con- sentit B. Meisnerus loco citato.

§. II. Objectioni Wendelinianæ jam dudum satisfe- cit, & adhuc hodie in Collegio privato satisfacit, Vir plur. Rev. Dn. D. Musæus. *in Disput. Anti-Calvin. MS.* quando ait: *Quod Deus v. 1. per Mosen dixit ad Pharaonem: Sic ait Jehova Deus Ebraeorum: Dimitte populum meum, ut serviant*
B
mibi,

mihī; id bene conveniebat cum mente & voluntate DEI. Volebat enim DEUS serio & ex animo, ut Pharaō dimitteret populum suum. Quod autem v. 12. C. x. 20. 27. C. IV. 21. dicitur, DEUM obfirmasse, vel obfirmaturum esse cor Pharaonis, ne dimitteret populum Israëliticum; non Causaliter, sed *ἐπιβατικῶς* & ratione eventus, qui signa, ad flectendum ejus animum edita, præter Dei intentionem secutus est aut secuturus erat, intelligendum est.

§. 12. Ad te quod attinet, Tvvisle, scis, tibi quoque jam satius magnis nostrarum partium Theologis esse responsum. Nos ducimus te ad sanam rationem, nisi tamen (ut vetus verbum est) peponem pro corde, & fungum pro cerebro habeas; dic ergo, anne tua *non-pugnantia* pugnat modis omnibus cum æquitate DEI summa? Annon summa crudelitas, summa tyrannis esset, si princeps omnes gladios, omnes bombardas subditis suis auferret, decretumque faceret, se nolle iis unquam quicquam armorum concedere, & tamen quotidie mandaret ac præciperet, ut contra incurrentes hostes gladiis & bombardis illis pugnarent, adeo, ut si hoc non facerent, puniturus ipsos sit gravissimè, & revera quoque tandem puniret? Cave, cave, Tvvisle, ne & tu omnium, quibus sana mens est in corpore sano, risu puniaris.

§. 13. His nunc fugatis nebulis vela possemus contrahere, & sub sereno veritatis Phœbo tuti acquiescere, sed en! profilit & cum Vulcano occurrit Chamier *Tomo 2. Panstrat. l. 3. c. 8. p. 47.* hic clamoribus omnia complet, Romachatur, taxat, quantum potest, doctrinam Scholasticorum de distinctione Voluntatis DEI in voluntatem beneplaciti, & signi, accusata eos partim petulantia, partim malitia, quod S. Scripturam pro ludibrio habeant, vocabulorum sono abutentes, rebus ipsis neglectis: Item stupiditatis atque ignorantia, quod operationem Dei referant ad voluntatem signi, n. 10. Denique negligentia, quod in voluntate signi explicanda negligentiores fuerint, ideò quod prætermiserint minas & promissiones; Verba ejus n. 12. sunt hæc: Quid? quod in voluntate signi negligentiores fuere: Nam si ita significatur modus omnis, quo hominibus apparet aliquid DEUM velle:

velle: certè plures ejusmodi voluntates numerari debuerunt, quam quinque. Nam minæ & promissiones, neque præcepta sunt, neque prohibitiones, neque permissiones, neque consilia, neque operationes. Et tamen ita proponuntur, quasi sint voluntas DEI. Ita Ninivitis minatus est à Domino excidium Jonas. Ita Ezechia Regi mortem Isaias.

§. 14. Ad hæc, quæ sunt multa, multa etiam possent regeri. At cum instituti ratio nos ad finem jubeat properare, ad ultima saltem, (reliqua conflictui reservantes) quæ Scholasticorum distinctionem insufficientiæ accusat, respondemus. (a) Fortassis quosdam ex ipsis Scholasticis adeo sollicitè non esse negaturos, distinctioni eorum voluntatis signi in præceptum, prohibitionem &c. alia adhuc voluntatis divinæ signa posse addi. Id quod lubens etiam fatetur Estius L. 1. sentent. dist. 54. §. 7. p. 219. lit. E. qui videri potest, cum verba ejus hic nequeant adscribi ob prolixitatem. (b) Durandum tamen lib. 1. sent. fol. 133. sufficientiam quinque signorum voluntatis Dei satis probare. Quid? quod secundum Durandum non adeo forsan sit inconveniens, si minæ & promissiones ad prohibitiones & præcepta, quibus annexæ sunt, referantur: Id quod docet etiam & expressè fatetur, Johannes Strangius, SS. Theol. D. & in Acad. Glosguensi Prof. Primarius, lib. 1. de Voluntate DEI circa peccatum, cap. 31. p. 12. (d) Denique & hoc venit observandum, quod scilicet Chamier distinctionem Voluntatis divinæ in voluntatem beneplaciti & signi non simpliciter, sed saltem eo sensu, quo Scholastici eam accipiunt, rejiciat; retineat verò & probet, prout à socio suo Beza accipitur. Id quod Chamier fatetur ipse Tom. 2. Panstrat. l. 3. c. 8. p. 47. §. 6. quando inquit: *Voluntatis distinctionem in signi & beneplaciti, video probari Beza. Imò non probari: Longè enim alio sensu, quam à Scholasticis proponatur. Signi appellat, quam hominibus ipse DEUS patefecerit. Beneplaciti, quam apud se retineat, nobis occultam: ut quam pollicetur Abrahamo, se fore DEUM, tum ejus, tum seminis ab eo oriundi, ea sit voluntas signi; At quum Ismael & Esau rejecit, beneplaciti. Hoc sensu, vult DEUS*

B a

mala

*mala semper voluntate beneplaciti, interdum etiam voluntate signi. Multa enim eventura jam ante prædixit, hoc est significavit, se velle, ut evenirent. Exempli gratia, traditionem Christi, quam tanto ante significaverat per Prophetas. At Scholastici disertè pronunciant DEUM, nunquam velle malum, voluntate beneplaciti. Sed betizet, ut Suetonii verbo utar, Beza, & Chamer. Nos receptui canimus, & obfirmamus Disputationem nostram verbis D. Mentzeri Exeg. Aug. Conf. Artic. VII. Distinctionem inter voluntatem signi & beneplaciti miserri-
mè depravant Calviniani, tanquam sint due, eæque contraria voluntates. Nos tenemus immotum fundamentum, quod divinum beneplacitum sit in Christo, & per Evangelium nobis reveletur. Quare non alia sive contraria voluntas est in signo, & in beneplacito: sed voluntas signi est Dei voluntas, quam in verbo suo & Sacramentis Deus nobis revelavit. Consentit Becanus in Theologia Scholastica cap. 12. pag. 105. Extra Christum igitur nobis in Scripturis propositum, nullum beneplacitum divinæ potest inveniri.*

TANTUM.

Sit

Δ. T. Θ.

Literæ-

Literatissimo atq; Præstantissimo

DN.

CHRISTIANO ADAMO

PAVONARIO,

Phil. & SS. Theol. Cultori

strenuo

Fautori, Auditori & Amico dilecto

cum

Publicè Disputaret

De

VOLUNTATE DEI

Tò Eũ

acclamat

JOHANNES CHRISTOPHO-

RUS Hundeshagen /

Professor Publicus Ordinarius.

* *
*

Quid sit velle DEI demonstras *Fautor*
amande,

Hinc speres fructus, *premia certa*
Tibi.

Nominis

NUminis ut dextrè tradas quæ
Diva voluntas,
Auxilians coeptis Numen ades
se precor.

quod

*Præ-Eximio Dn. Pavonario, Contuber-
nali suo suavissimo, laudabilia B.
sui Parentis vestigia scitè legen-
ti, adprecatur*

M. Tobias Eilmær / Mulhus.

QUeî Jovæ constet placiti signique vo-
luntas,

Ductu naturæ luminis ipse doces.

Egregium signum, prodit quod mentis a-
cumen!

Sic doctis signo hoc perge placere be-
ne.

*Calamo volante, animo tamen constan-
ter officioso atque benevolo appo-
nebat hæc honoratissimo suo Dno
Commensali amica mens & ma-
nus*

**M. Christophori Sommeri,
Mellenbachio-Schwarzb.**

SIGNUM

*SIGNUM Eruditionis Eruditioribus
BENE PLACET!*

Sedulitatis erit *Signum*, si docta *Voluntas*
Ad Sophicæ laudis præmia clara ruit:
Respondet *Signo* Fautorum prompta *Vo-*
luntas.

Queis labor assiduus, queis *benè* cura
placet.

*Quo Præstantissimo Dn. Respondenti,
Conterraneo suo honorando, veterum
Benè candido pectore accla-*
mat

Christian, Specht / Gottingâ-
Saxo. S. S. Theol. Studios.

Wie man sich das leuchtende Feuer wil
mächtig erzeigen /
So müssen viel strahlende Funcken die
Lüffte ersteigen /
Bis daß sich die wellenweis, flammende
Flamme herneigt /
Und allen das nimmer, ersättliche Feuer
erzeigt.
Herr Vetter Ihr folget mit Göttlicher Weiß-
heit gezieret /
Und steigt zum prächtigen Hause / wo Pallas
regieret / Hier

Hier schiffet ihr güldene Füncklein der Sin-
nen herfür/
Entzündet von Themis der strahlen- und
pralender Zier.
Die göttlich- und weltlicher Weißheit gewen-
hete Kinder/
Die preisen die Sinnen der Sinnen beginnen
nicht münder/
Wohl! fahret so ferner Ihr Musen beliebte-
ster Sohn
Astræa bereitet die stetig- behägliche Krohn.
Dieses geringfügige hat schuldigster massen seinem
Hn. Bettern und liebwerthen Freundt glück-
wünschent entwerffen sollen und wollen
Dieterich Nolbeck/ L.L. Stud.

Quando conscendis Sophicam cum laude
Cathedram,
Ætherei coeptis faveat Regnator Olym-
pi.

*Præ - Eximio Dn. Pavonario,
Amico suo longè suavissimo & à multis an-
nis familiarissimo, paucula hæc scribere
voluit*

JOHANNES CONRADUS
Bischoff / VVinzingeroda - Eichsf.
L. L. Stud.

F I N I S.

Coll. diss. A. 56, musc. 14